

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**NAMANGAN MUHANDISLIK – TEXNOLOGIYA
INSTITUTI**

“BUXGALTERIYA HISOB VA AUDIT” KAFEDRASI

SH.D.SAYIDBOYEV, G‘.N.AKBAROV

**“XO‘JALIK YURITUVCHI SUB‘YEKTLARNING
IQTISODIY VA MOLIIYAVIIY KO‘RSATKICHLARINI
BAHOLASH” MAVZUSIDA**

**O‘QUV – USLUBIIY
QO‘LLANMA**

Namangan - 2023

NamMTI i.f.d. professor Sh.Sayidboev, G'.Akbarov. amaliy mashg'ulotlar olib borishga mo'ljallangan "Xo'jalik yurituvchi sub'yektlarning iqtisodiy va moliyaviy ko'rsatkichlarini baholash" mavzusidagi o'quv-uslubiy qo'llanma. – Namangan.: NamMTI, 2023 yil. – 16 bet.

O'quv-uslubiy qo'llanma oliy ta'lim muassasalarida iqtisodiy ta'lim yo'nalishlarida tahsil olayotgan talabalar uchun iqtisodiy fanlardan amaliy mashg'ulotlar olib borish uchun mo'ljallangan nazariy va amaliy ko'nikmalardan iborat.

Mazkur qo'llanma oliy ta'lim muassasalaridagi talabalar, magistrlar, ushbu fandan dars mashg'ulotlari olib boruvchi professor-o'qituvchilar hamda fanni mustaqil o'rganuvchilar uchun mo'ljallangan.

O'quv-uslubiy qo'llanma Namangan muhandislik-texnologiya instituti "Buxgalteriya hisobi va audit" kafedrasining 2023 yil 26 avgustdagi 1 - sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlash uchun institut o'quv-uslubiy Kengashiga tavsiya etilgan.

O'quv-uslubiy qo'llanma NamMTI o'quv-uslubiy Kengashining 2023 yil 26 avgustdagi № 1 - sonli majlisida tasdiqlangan va nashr etish uchun tavsiya etilgan.

Taqrizchilar:

Q.Yuldashev - NamMTI dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi

K.Sirojiddinov – NamDU dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'K.Sirojiddinov', written below the stamp.

Milliy iqtisodiyotda faoliyat ko'rsatayotgan xilma-xil shakldagi xo'jalik yurituvchi sub'yektlarning ichki va tashqi operatsiyalarida foydalanadigan zarur iqtisodiy va moliyaviy ko'rsatkichlari formulalar, tahlil va misollar bilan yoritib berilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi O'RQ-328-sonli Qonuni (yangi tahriri), 2012 yil 2-may.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Mamlakatda biznes muhitini yanada yaxshilash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4525-sonli Qarori, 2019 yil 20-noyabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 — 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmoni, 2022 yil 28-yanvar.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 9 mart 2022 yildagi "Davlat ishtirokidagi korxonalar tomonidan tashqi qarzlarni jalb qilish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori.
5. Vahobov A.V., Ibrohimov A.T., Ishonqulov N.F. Moliyaviy va boshqaruv tahlili: Darslik. —T.: Sharq. 2005.

MUNDARIJA

KIRISH

1. Mahsulot tannarxini kamaytirish.
2. Ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish koeffitsientini hisoblash.
3. Qoplash koeffitsienti.
4. Moliyaviy mustaqillik koeffitsienti.
5. Dividend hisoblash.
6. Eksport parametrlarining bajarilishi.
7. Mahalliyashtirish indikatorining bajarilishi (foizda).
8. Investitsiya dasturlarining bajarilishi(foizda).
9. Aksiyador investitsiyasining rentabelligi.

XULOSA

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

KIRISH

“Moliya” fani talabalarda iqtisodiyotning asosi bo‘lgan xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlarning tashkil topishi, rivojlanishi, ularning bugungi kundagi ahamiyatini, hamda xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlar faoliyatida turli iqtisodiy va moliyaviy ko‘rsatkichlarni o‘rganish bilan bog‘liq bilim va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishni o‘z oldiga maqsad qilib qo‘yadi.

Bugungi integratsiya jarayonlarida milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, raqobatbardoshligi va xalqaro nufuzini oshirishda turli toifadagi xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlar, jumladan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub‘yektlari, o‘rta va yirik biznes korxonalari hamda davlat kapitali ishtirokidagi korxonalar alohida o‘rinni egallaydi. Shuning uchun ularning barqaror faoliyatini ta‘minlashda zamonaviy metod va uslublardan foydalangan holda iqtisodiy va moliyaviy holatini o‘rganib borish zarur.

Davlatimizda xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlarni tashkil etish, rivojlantirish va ularning holatini tahlil qilishga oid bir qator me‘yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilinib, qonuniy asoslar yaratildi. Xususan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 9 mart 2022 yildagi “Davlat ishtirokidagi korxonalar tomonidan tashqi qarzlarni jalb qilish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori asosida qarz mablag‘larini jalb qilishda xatarlarni aniqlash bo‘yicha ko‘rsatkichlarni hisoblash formulalari mamlakatda biznes muhitini yanada yaxshilash va milliy korxonalarimizning raqobatbardoshligini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan hujjatlar jumlasidan.

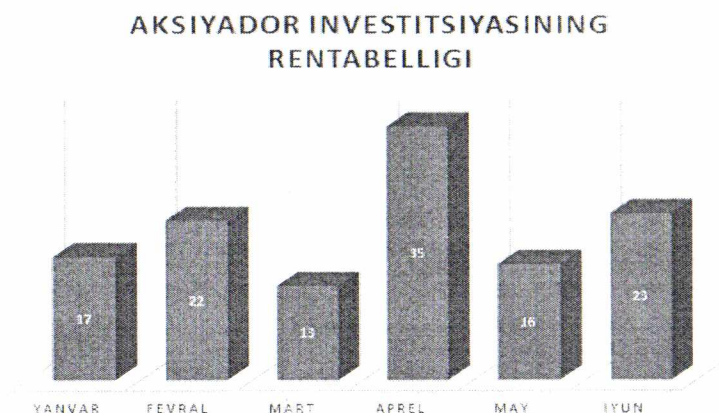
Korxonalarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi ko‘p jihatdan ilmiy asoslangan, chuqur iqtisodiy tahlil natijalari negizida ishlab chiqilgan moliyaviy ko‘rsatkichlarga bog‘liq bo‘ladi.

Taqdim etilayotgan o‘quv-uslubiy qo‘llanmada milliy iqtisodiyotda faoliyat ko‘rsatayotgan xilma-xil shakldagi xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlarning ichki va tashqi operatsiyalarida foydalanadigan zarur iqtisodiy va moliyaviy ko‘rsatkichlari formulalar, tahlil va misollar bilan yoritib berilgan.

Biz buni ALFA aksiyador misolida ko‘rsak:

Oylar kesimida	Aksiyaning yakuniy narxi{ming}	Aksiyaning boshlang'ich narxi{ming}	Dividendlar {ming}	Aksiyalarning boshlang'ich narxi{ming}	TSR%
Yanvar	115	100	2	100	17
Fevral	120	101	3	102	21,57
Mart	122	109	3	119	13,45
Aprel	116	80	2	108	35,19
May	130	115	4	115	16,52
Iyun	125	104	3	104	23,08

TSR ning grafik ko‘rinishi quyidagicha:

XULOSA

Bugungi integratsiya jarayonlarida milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, raqobatbardoshligi va xalqaro nufuzini oshirishda turli toifadagi xo‘jalik yurituvchi sub‘yektlar, jumladan, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub‘yektlari, o‘rta va yirik biznes korxonalari hamda davlat kapitali ishtirokidagi korxonalar alohida o‘rinni egallaydi. Shuning uchun ularning barqaror faoliyatini ta‘minlashda zamonaviy metod va uslublardan foydalangan holda iqtisodiy va moliyaviy holati tahlili zarur.

Korxonalarning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi ko‘p jihatdan ilmiy asoslangan, chuqur iqtisodiy tahlil natijalari negizida ishlab chiqilgan moliyaviy ko‘rsatkichlarga bog‘liq bo‘ladi.

8. Investitsiya dasturlarining bajarilishi(foizda).

Investitsiya dasturlarining bajarilishi(foizda)-davlat dasturi yoki korxonaning vakolatli boshqaruv organi qarpriga asosan tasdiqlangan investitsiya dasturi bilan belgilangan maqsadli ko'rsatkichga, investitsiya dasturi doirasida haqiqatda o'zlashtirilganpul mablag'larining foiz ko'rinishidagi nisbati asosida hisoblanadi.

Aytaylik, kompaniya tomonidan yangi loyiha uchun 10 million dollar jalb qilish uchun investitsiya dasturi tuzildi. Investitsion dasturning maqsadli ko'rsatkichi 10 million dollarni to'liq jalb qilishdir.

Investitsiya dasturining bajarilishini foizlarda hisoblash uchun biz investitsiya dasturi doirasida amalda ajratilgan mablag'larni investitsiya dasturida belgilangan maqsadli ko'rsatkichga bo'lamiz va keyin 100 ga ko'paytiramiz.

Demak, agar kompaniya shu paytgacha 7 million dollar to'plagan bo'lsa, ularning investitsiya dasturini amalga oshirish 70% ni tashkil qiladi:

$$\frac{7 \text{ million dollar (investitsiya dasturi doirasida amalda ajratilgan mablag'lar)}}{10 \text{ million dollar (investitsiya dasturida belgilangan maqsadli ko'rsatkich)}} \times 100 = 70\%$$

Ushbu foiz ko'rsatkichi kompaniyaga mablag' yig'ish maqsadiga erishish yo'lini kuzatishda, investitsiya dasturining samaradorligini baholashda va maqsadlariga erishish uchun strategiya yoki taktikalarga kerakli tuzatishlar kiritishda yordam beradi.

9. Aksiyador investitsiyasining rentabelligi.

Aksiyadorlarning umumiy daromadi (TSR) - bu aktsiya bahosidagi o'zgarishlarni va aksiyadorlarga to'langan dividendlarni hisobga oladigan moliyaviy ko'rsatkich. Qimmatli qog'ozlar uchun TSRni hisoblash uchun siz olingan dividendlar qiymatiga aktsiya bahosidagi o'sish yoki amortizatsiyani qo'shishingiz kerak. TSR ni hisoblash formulasi:

$$\text{TSR} = (\text{Aksiyaning yakuniy narxi} - \text{aksiyaning boshlang'ich narxi} + \text{dividendlar}) / \text{aksiyalarning boshlang'ich narxi}$$

Masalan, agar siz aktsiyani 100 dollarga sotib olib, uni 120 dollarga sotgan bo'lsangiz va shu vaqt ichida har bir aktsiya uchun 3 dollardan dividend olgan bo'lsangiz, TSR quyidagicha bo'ladi:

$$\text{TSR} = (\$120 - \$100 + \$3) / \$100 = 0,23 \text{ yoki } 23\%$$

Bu sizga investitsiya uchun aksiyadorlarning umumiy daromadi 23% ekanligini bildiradi.

KORXONANING ASOSIY KO'RSATKICHLARI VA ULARNI HISOBLASH

1. Mahsulot tannarxini kamaytirish.

Mahsulot tannarxini kamaytirish uchun biz avval uni hisoblab olishimiz kerak. Mahsulot tannarxini hisoblash uchun:

$$\text{Mahsulot tannarxi} = (\text{To'g'ridan-to'g'ri materiallar narxi} + \text{To'g'ridan-to'g'ri mehnat xarajatlari} + \text{ishlab chiqarishga qo'shimcha xarajalar}) / \text{Jami ishlab chiqarilgan birliklar}$$

1. To'g'ridan-to'g'ri materiallar narxi: Bu mahsulotning bir birligini ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan barcha materiallarning narxini o'z ichiga oladi. Bunga xom ashyo, qadoqlash materiallari va ishlab chiqarish jarayonida foydalaniladigan har qanday boshqa materiallar kirishi mumkin.

2. To'g'ridan-to'g'ri mehnat xarajatlari: Bu mahsulotning bir birligini ishlab chiqarish bilan bog'liq barcha mehnat xarajatlari. Bunga mahsulotni jismonan ishlab chiqaruvchi yoki yig'uvchi xodimlarga to'lanadigan ish haqi kiradi.

3. Umumiy ishlab chiqarish xarajatlari: bu mahsulot ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lgan barcha boshqa bilvosita xarajatlarni o'z ichiga oladi, masalan, ijara, kommunal xizmatlar, uskunaga texnik xizmat ko'rsatish va boshqa qo'shimcha xarajalar.

Bir birlik ishlab chiqarishning umumiy xarajatini hisoblab chiqqaningizdan so'ng, uni ishlab chiqarilgan mahsulotning umumiy soniga bo'lib, har bir birlik uchun mahsulot tannarxini olishingiz mumkin.

Mahsulot tannarxini kamaytirish uchun esa quyidagi funksiyalarga amal qilishimiz kerak:

1. Yaxshiroq narxlash yoki ommaviy buyurtmalarga chegirmalar olish uchun yetkazib beruvchilaringiz bilan kelishib oling;

2. Sifat yoki funksionallikni yo'qotmasdan, muqobil, tejamkor materiallar yoki komponentlardan foydalaning;

3. Ishlab chiqarish jarayonini tahlil qiling va chiqindilarni kamaytirish, operatsiyalarni soddalashtirish va samaradorlikni optimallashtirish mumkin bo'lgan sohalarni aniqlang;

4. Mehnat yoki ishlab chiqarish uchun arzonroq hududlar yoki mamlakatlarga outsorsingni ko'rib chiqing;

5. Qo'shimcha qiymat keltirmaydigan faoliyatdan voz kechish va samaradorlikni oshirish uchun tejamkor ishlab chiqarish usullarini joriy qiling;

6. Samaradorlikni oshirish va mehnat xarajatlarini kamaytirish uchun avtomatlashtirish yoki robototexnikani joriy qiling;

7. Mahsulotlaringizni past baholamasdan, narxlaringiz raqobatbardosh bo'lishini ta'minlash uchun muntazam bozor tadqiqotlarini o'tkazing.

2. Ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish koeffitsientini hisoblash.

Ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsienti - ma'lum bir davrda kompaniyaning ishlab chiqarish quvvatlaridan qay darajada foydalanilayotganligini o'ltchaydigan koeffitsient. Uni quyidagicha hisoblash mumkin:

$$\text{Ishlab chiqarish quvvatidan foydalanish koeffitsienti} = \frac{\text{Haqiqiy mahsulot}}{\text{Maksimal mumkin bo'lgan mahsulot}}$$

Bu yerda, Haqiqiy ishlab chiqarish - kompaniyaning davr mobaynida ishlab chiqargan mahsulotining umumiy miqdori va maksimal mumkin bo'lgan mahsulot - kompaniyaning ishlab chiqarish quvvatidan to'liq foydalanilganda ishlab chiqarilishi mumkin bo'lgan nazariy maksimal mahsulot.

Masalan, maksimal ishlab chiqarish quvvati 10 000 dona bo'lgan zavod ma'lum bir davrda atigi 8 000 dona ishlab chiqardi, deylik. Keyin ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsienti quyidagicha bo'ladi:

$$\text{Ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsienti} = 8\,000 / 10\,000$$

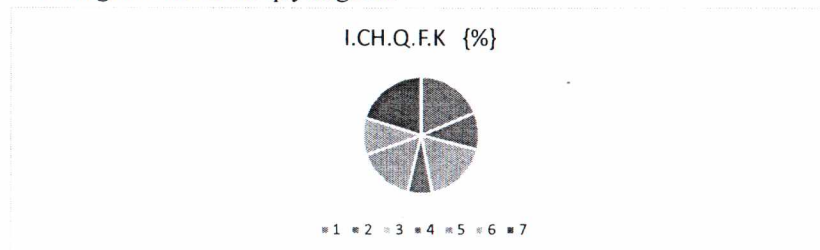
$$\text{Ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsienti} = 0,8 \text{ yoki } 80\%$$

Shuning uchun, ushbu zavodning ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish koeffitsienti 80% ni tashkil etadi, ya'ni u ma'lum davrda o'zining maksimal ishlab chiqarish quvvatining atigi 80 foizidan foydalanmoqda va shunga mos ravishda ishlab chiqarish hajmini oshirish imkoniyati mavjud.

Biz buni ALFA korxona misolida ko'rsak:

Oylar kesimida	Haqiqiy mahsulot{dona}	Maksimal mumkin bo'lgan mahsulot{dona}	I.CH.Q.F.K { % }
Yanvar	551	700	0,787142857
Fevral	301	700	0,43
Mart	530	700	0,757142857
April	200	700	0,285714286
May	458	700	0,654285714
Iyun	304	700	0,434285714
Iyul	595	700	0,85

Buni grafik korinishi quyidagicha:

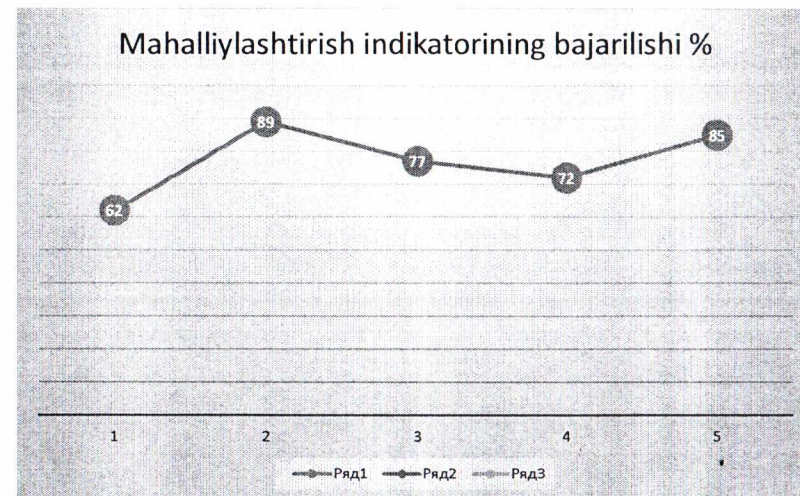

Masalan, korxona yiliga 10 million dollarlik mahsulot ishlab chiqarsa va uning 6 million dollarlik mahsuloti mahalliy resurslardan foydalansa, ular 60 foiz mahalliyashtirishga erishgan. Bu ko'rsatkich kompaniyaga mahalliyashtirish maqsadi sari erishgan yutuqlarini kuzatishga, mahalliyashtirish strategiyalari samaradorligini baholashga va maqsadlariga erishish uchun zarur bo'lganda rejalarini tuzatishga yordam beradi.

Buni don ishlab chiqaruvchi korxona misolida ko'rsak:

Yillar kesimida	Mahalliyashtirilgan mahsulot{kg}	Umumiy mahsulot{kg}	Mahalliyashtirish indikatorining bajarilishi %
2018	11600	18600	62,3655914
2019	12800	14300	89,51048951
2020	13000	16800	77,38095238
2021	14100	19600	71,93877551
2022	13000	15300	84,96732026

Mahalliyashtirish indikatorining bajarilishi grafigi:

6. Eksport parametrlarining bajarilishi.

Eksport parametrlarining bajarilishi (belgilangan topshiriqqa nisbatan foizda)-davlat dasturi yoki korxonaning vakolatli boshqaruv organi qarori bilan tasdiqlangan eksport parametrlarining belgilangan prognoz ko'rsatkichlariga nisbatan haqiqatda erishilgan ko'rsatkichlarning foiz ko'rinishidagi nisbati asosida hisoblanadi.

Aytaylik, ABC kompaniyasining yillik eksport maqsadi aniq mahsulot uchun 1000 donani tashkil etadi. Davlat dasturi yoki korxonaning vakolatli boshqaruv organi ushbu eksport maqsadini kompaniya uchun eksport parametri sifatida tasdiqlaydi. Yil yakuniga ko'ra, ABC kompaniyasi 800 dona mahsulot eksport qilganini ma'lum qildi.

Eksport parametrlari samaradorligini hisoblash uchun biz erishilgan ko'rsatkichlarning prognoz ko'rsatkichlarga nisbatan foiz nisbatini olamiz. Bunda prognoz qilingan eksport parametri 1000 donani, amalda erishilgan eksport esa 800 donani tashkil etdi.

Hisoblash quyidagicha bo'ladi:

(haqiqiy eksportga erishildi / prognozli eksport parametri) x 100

$$(800/1000) \times 100 = 80\%$$

Shuning uchun, ABC kompaniyasining ushbu mahsulot uchun tasdiqlangan eksport parametrlarini bajarish bo'yicha ko'rsatkichlari joriy yil uchun 80% ni tashkil etadi.

7. Mahalliyashtirish indikatorining bajarilishi (foizda).

Mahalliyashtirish indikatorining bajarilishi (foizda) - davlat dasturi yoki korxonaning vakolatli boshqaruv organi qarori bilan tasdiqlangan tarmoq va hududiy mahalliyashtirish dasturlarida joriy davr uchun belgilangan loyihalarning haqiqatda amalga oshirilganligining foiz ko'rinishidagi nisbati asosida hisoblanadi.

Misol sifatida ishlab chiqaruvchi kompaniyani olaylik. Korxona o'z oldiga ishlab chiqarishni 80 foiz mahalliyashtirishni maqsad qilgan. Bu shuni anglatadiki, ular o'z mahsulotlarining 80 foizini o'z mintaqalari yoki mamlakatlarida xom ashyo, resurslar va ishchi kuchidan foydalangan holda ishlab chiqarishni maqsad qilganlar.

Ushbu maqsad sari o'z yutuqlarini o'lchash uchun kompaniya mahalliyashtirish ko'rsatkichidan foydalanishi mumkin.

Ular mahalliyashtirilgan mahsulot qiymatini ishlab chiqarishning umumiy qiymatiga bo'lish va keyin 100 ga ko'paytirish yo'li bilan mahalliyashtirilgan ishlab chiqarish foizini hisoblashlari mumkin.

3. Qoplash koeffitsienti.

Qoplash koeffitsienti - korxonaning, nafaqat tayyor mahsulotni muvaffaqiyati sotish va debitorlar bilan o'z vaqtida hisob-kitob qilishini, balki joriy aktivlarning boshqa elementlarini baholash asosida qisqa muddatli majburiyatlarni qoplash imkoniyatini ko'rsatadi.

Buni biz quyidagicha hisoblaymiz:

$$Kq = A2 / (M2 - Um)$$

A2 - Joriy aktivlar (balans aktivining 2-qism 390 satri)

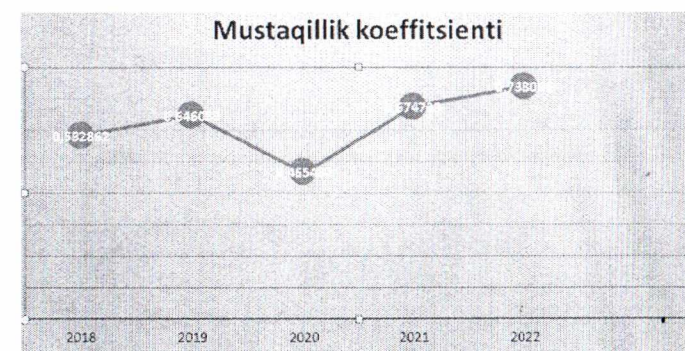
M2 - Majburiyatlar (balans passivining 2-qismi 770 satri)

Um - uzoq muddatli majburiyatlar (byxgalteriya balansining 490 satri)

Biz buni ALFA korxona misolida ko'radigan bo'lsak:

Yillar kesimida	A2	M2	Um	Kq
2018	32525950	23080093	1385124	1,499239
2019	36585968	23946538	1405124	1,623056
2020	33185969	23746539	1815124	1,51317
2021	39185970	23546540	1545124	1,781066
2022	31285971	23646541	1615124	1,420062
2023	36785972	23946542	1605124	1,646537

Qoplash koeffitsientining o'zgarish grafigi:

XULOSA: Ushbu ko'rsatkichning eng minimum miqdori - 0.2. Agar hisobot davri oxirida to'lov qobiliyati koeffitsienti 1.25 miqdordan past bo'lsa, u holda korxona to'lovga qobiliyatsiz hisoblanadi. Ushbu koeffitsientning pasayishi korxonaning to'lov imkoniyati pasayishi demakdir.

4. Moliyaviy mustaqillik koeffitsienti.

Moliyaviy mustaqillik koeffitsienti - o'z va qisqa muddatli qarz mablag'larining nisbat koeffitsienti, qarz mablag'larining o'z manbalari orqali qaytarish bilan taminlanganlik darajasini belgilaydi. Koeffitsient quyidagi formula yordamida hisoblanadi:

$$O'qk = P1 / (P2 - Umm)$$

bunda: **P1** - o'z mablag'larining manbalari (balans passivining 1-bo'lim 480-satri);

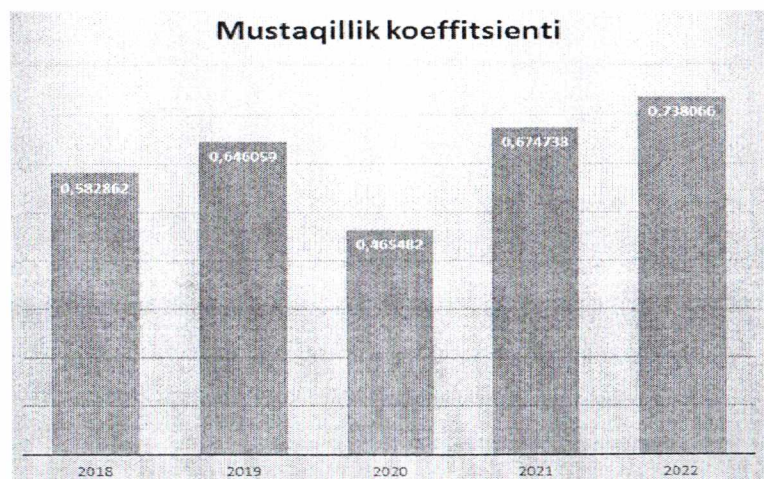
P2 - majburiyatlar (balans passivining 2-bo'lim 770-satri);

Umm - uzoq muddatli majburiyatlar (balans passivining 2-bo'lim 490-satri).

Biz buni ALFA korxona misolida ko'radigan bo'lsak:

Yillar kesimida	P1	P2	Umm	O'qk
2018	12645173	23080093	1385124	0,582862
2019	13945174	22980094	1395124	0,646059
2020	10145175	23180095	1385124	0,465482
2021	14645176	23080096	1375124	0,674738
2022	16145177	23280097	1405124	0,738066

Moliyaviy mustaqillik koeffitsienti o'zgarish grafiqi:

XULOSA: Agar o'z va qisqa muddatli qarz mablag'larinig nisbat koeffitsienti hisobot davri yakunida 1 dan past qiymatga ega bo'lsa bu hol korxonada moliyaviy tavakkalchilik mavjudligidan guvohlik beradi. Koeffitsient pasayib borishi korxona moliyaviy tavakkalchiligining oshib borishini ko'rsatadi.

5. Dividend hisoblash.

Dividendlarni hisoblash uchun siz dividend stavkasini va sizga tegishli bo'lgan aksiyalar sonini bilishingiz kerak bo'ladi. Jami dividend to'lovini hisoblash uchun dividend stavkasini o'zingizga tegishli aksiyalar soniga ko'paytiring. Misol uchun, agar dividend stavkasi har bir aksiya uchun \$1 bo'lsa va sizda 100 ta aksiya bo'lsa, jami dividend to'lovi \$100 bo'ladi.

Dividendlarni hisoblash formulasi:

$$\text{Dividend to'lash} = \text{aksiya boshiga dividend} \times \text{aksiyalar soni}$$

Demak, agar har bir aksiya uchun dividend 2 dollar bo'lsa va siz 500 ta aksiyaga ega bo'lsangiz, dividend to'lovingiz quyidagicha bo'ladi:

$$\$2 \times 500 = \$1000$$

ALFA korxonaning oylar kesimida to'lagan dividendini hisoblash:

Oylar kesimida	Dividend stavkasi {ming \$}	Aksiyalar soni	Hisoblangan dividend {ming \$}
Yanvar	11	650	7150
Fevral	10	700	7000
Mart	12	680	8160
Aprel	10,5	750	7875
May	11	900	9900
Iyun	11,5	640	7360

Hisoblangan dividend grafik ko'rinishida:

